

ким, 135 орта тибб ишчиси вар (1985).
ШАҢБУЛАГ—Азэрб. ССР Ағдам р-ну-
нун Магсудлу советлијинде кәнд. Р-н
мәркәзиндән 10 км, Ағдам д.ј. ст.-идан
12 км шм.-да, Гарабағ дүзүндәдир.
Эh. 120 (1986). Эсас тәсәррүфаты тахыл-
чылыгдыр. Ибтидаи мәктәб, ме'марлыг
абидәләриндән 18 әсрә аид игамәткаһ,
карвансара вә бурч вар.

ШАҢБУЛАГ ГАЛАСЫ—Азэрб. ССР
Ағдам р-нунда Шаңбулаг к. јахыны-
бында 18 әсрә аид гала. Гарабағ хан-
лығынын баници Пәнаһәли хан тик-
дирмишди. Мазгаллы мұдафиә дивар-
ларынын һүнд. 7 м (бурчләринки исә
8,5 м), јеканә кириш јолу ш. тәрәф-
дән иди. Пәнаһәли хан өз игамәткаһы-
ны Шушаја көчүрдүкдән соңра Ш.г.
тәдричән тәрк едилди.

ШАҢВЕРДИ ХАН ЗИЈАДОҒЛУ
(?—?) — Гарабағ (Кәнчә) бәjlәр-
бәјиси, сәркәрдә. Гачар тајфасынын
Зијадлы ојмағындан иди. 1547 илдә
султан титулу алмышды. Гарабағ бәj-
ләрбәјилийинин ирси һакимләри—Зи-
јадоғуллары нәслинин ilk нұмајәндәси
олмушдур. Ш.х. З. Элгас Мирзәниң
1547 ил гијамынын јатырылмасында,
Османлыларла Мәрәнд (1548) вә Әр-
зурум (1552) јахыныңындақы дөјүш-
ләрдә, һәмчинин гызылбашларын Күр-
чустана һәрби сәфәрләринде (1556,
1557, 1560/61) фәргләнмишди.

ШАҢВӘЛИЛИ—Азэрб. ССР Чәбрајыл
р-нунда кәпд. Ш. советлијинин мәркә-

(1535, Фәб.ССР Е.А. Даңкәнд), Һафизи «Диваны» (1531) ва «Сиддилат Үз-зәнаб» эсери (1549, М. І. Салтыков-китабхана, Ленинград), Низаминин «Хәмсә» (1539—43, Британия музейи, Лондон), Эмир Хөсров Дағыстанин «Хәмсә» (1572, Милләт китабхана, Парис) ва с. эсарларин алжамалары да жахын ишләрниң дәүләтләрдән. Ш.М.Н. нам да шәир олмуш, газал, гәҗидә вә рүбәнләр язымышындар.

Әд.: Кази Ахмед, Трактат о калдиграфиях и художниках, М.—Л., 1947; Казиев А.Ю. Художественные оформления азербайджанской рукописной книги XIII—XVIII вв., М., 1977.

ШАҢХӘТАН—Азәр. мусигисинде Шур мугамында бичәз изә Саронч арасында ифа олуван кичик шебә. Ш.Х. мусасир Иран мусигисинде Нарза Бајат-Исфahan дәсткәларына дахилян.

ШАҢЧАНАН (5.1.1592, Ланор—22.1.1666, Агра)—Бөйүк Моголлар империясынның бекмәндири (1627—58). 1622—25 илләрда атасы Чаканчирга шашын усдан етмиш, малгүл олмуш, дахилян багышланымышы. Зәйниәзәбәјә бахмајараг Ш.Ч. дөврүндә империя зәйнәлмәже башланымышы. 1658 илдә бејдүк огулу Аламкир таҳт-тачы азә кечирмеш, Ш.Ч. еләнәдәк ес дустагы салханымышы. Ш.Ч.-ны накимийәттә дөврүндә мөгөл мө'марлыгында көзәз нумайылар олан *Taw-Mahal* (Агра). «Гәрмизым форт», «Чум месмиди» (Денлилә) ва с. тикжимишләр. Азәр. шәир Саиб Табриз бир мүддәт Ш.Ч.-нын сарајында яшајыб яратымышы.

ШАҢАГАЧ—Азәр.ССР Астара р-нунда кәнд. Ш. советлийинин мәркәзи. Р-и марказындан 18 км ш.-да, Бакы—Астара д.ј. кизарыма, Ләзкәнин овадылыгынада. Әд. 1028 (1987); үзүмчүлүк, таҳырчылыгы да нејвандарлыгыда машгүллүр. Нејвандарлыгы комплекслы, орта мәктәб, маденијәт өнү, кино-түркүрү, 2 китабхана, тибб мәнгәтәси вәр. Мө'марлыгы абыдларындан түрбә (12 аср) ва мәсчид (19 аср) галымышындар.

ШАҢБАЗОВ Эләскәр Аббас огулу (1898, Бакы—9.5.1973, Бакы)—Азәр. да Совет накимийәттә угрұнда мубариз 1917 күни поjabрыдан Сөв.ИКП үзүв. Ингәлабында жаъзычы Симургун (Тагы Шаңбазинин) гардишмәр. 1917—19 илләрда ингилаби табигат апармын, партиянын ташырымында мусават ордусында кизыл фәлшијәт көстәрмешләр. Азәр. да Совет накимийәттән галәбәсендә соңра АК(б)П Којаҗ газа да Нахчыван олкы комитатарынин катibi, Азәр. ССР МИК катibi, Гарабаг мәнән партия комитатарынин катibi, «Азәрбәзәтбүрлиги» илара hej'tинин катibi, Азәр. ССР АХТШ катibi, юнкул санәт комиссары, Варгизаду (Ярдымчы) РИК катibi, АК(б)П Зуванд (Лерик) р-и комитатарынин катibi вә с. заффаларда ишләмешләр. Партиянын 10-чу гүрүлтаянда иштирак етмишләр. АК(б)П МК үзүлүүнә намизәд, РК(б)П ЗӨК МИК, Азәр. ССР, ЗСФСР ва ССРИ МИК-ләrinin үзүү сөйлемнешләр. Ленин ордене вә медалларда таътиф едилмешләр.

ШАҢБАЗОВ Мусејиб Элә огулу (1898, киңикли Даг.МССР-ин Манчаган ш.—1938)—Азәр. да Дағыстаны Совет накимийәттә угрұнда мубариз. 1918 илин арелянда Сөв.ИКП үзүв. 1918 илдә ташкил азәрләрнән Дағыстанда дәмірјаңчы-

лар арасында ташыгат иши апармынадыр. 1918—21 илләрда 13-чү Гызыл Ордунын сијаси ше басында табигатчылыгында, Һашикәрхана «Нүммәт» ташкилатынын катibi, Дағыстан ингиләб комитатарынин катibi, РК(б)П Чануви Дағыстанын Гајтаг-Табасаран даира комитатарынин катibi олмушлар. 1921—37 илләрда Азәр. Фөнгәз'ада Комиссијасында иларә рәсни, Кәңчә гази Ичкәнди Комитатарынин катibi, Азәр. ССР халык адлияте комиссарынын мүнәсиси, АК(б)П МК-да ше'бә мудири, Кәңчә гази комитатарынин мөс'үл катibi, АДУ-нын ректору, Азәр. ССР халык мәнән партиянын катibi, Азәр. ССР халык мәнән комиссари вә с. вознаградларда чынчылышмай. Партиянын 14-чү гүрүлтаянын нумайында, АК(б)П МК, Азәр. ССР, ЗСФСР МИК-ләrinin үзүү олмушлар. Гызылдын Эмәк Барады орденинда таътиф едилмешләр.

Әд.: Кази Ахмед, Трактат о калдиграфиях и художниках, М.—Л., 1947; Казиев А.Ю. Художественные оформления азербайджанской рукописной книги XIII—XVIII вв., М., 1977.

ШАҢХӘТАН—Азәр. мусигисинде Шур мугамында бичәз изә Саронч арасында ифа олуван кичик шебә. Ш.Х. мусасир Иран мусигисинде Нарза Бајат-Исфahan дәсткәларына дахилян.

ШАҢЧАНАН (5.1.1592, Ланор—22.1.1666, Агра)—Бөйүк Моголлар империясынның бекмәндири (1627—58). 1622—25 илләрда атасы Чаканчирга шашын усдан етмиш, малгүл олмуш, дахилян багышланымышы. Зәйниәзәбәјә бахмајараг Ш.Ч. дөврүндә империя зәйнәлмәже башланымышы. 1658 илдә бејдүк огулу Аламкир таҳт-тачы азә кечирмеш, Ш.Ч. еләнәдәк ес дустагы салханымышы. Ш.Ч.-нын накимийәттә дөврүндә мөгөл мө'марлыгында көзәз нумайылар олан *Taw-Mahal* (Агра). «Гәрмизым форт», «Чум месмиди» (Денлилә) ва с. тикжимишләр. Азәр. шәир Саиб Табриз бир мүддәт Ш.Ч.-нын сарајында яшајыб яратымышы.

ШАҢАГАЧ—Азәр.ССР Астара р-нунда кәнд. Ш. советлийинин мәркәзи. Р-и марказындан 18 км ш.-да, Бакы—Астара д.ј. кизарыма, Ләзкәнин овадылыгынада. Әд. 1028 (1987); үзүмчүлүк, таҳырчылыгы да нејвандарлыгыда машгүллүр. Нејвандарлыгы комплекслы, орта мәктәб, маденијәт өнү, кино-түркүрү, 2 китабхана, тибб мәнгәтәси вәр. Мө'марлыгы абыдларындан түрбә (12 аср) ва мәсчид (19 аср) галымышындар.

ШАҢБАЗОВ Эләскәр Аббас огулу (1898, Бакы—9.5.1973, Бакы)—Азәр. да Совет накимийәттә угрұнда мубариз 1917 күни поjabрыдан Сөв.ИКП үзүв. Ингәлабында жаъзычы Симургун (Тагы Шаңбазинин) гардишмәр. 1917—19 илләрда ингилаби табигат апармын, партиянын ташырымында мусават ордусында кизыл фәлшијәт көстәрмешләр. Азәр. да Совет накимийәттән галәбәсендә соңра АК(б)П Којаҗ газа да Нахчыван олкы комитатарынин катibi, Азәр. ССР МИК катibi, Гарабаг мәнән партия комитатарынин катibi, «Азәрбәзәтбүрлиги» илара hej'tинин катibi, Азәр. ССР АХТШ катibi, юнкул санәт комиссары, Варгизаду (Ярдымчы) РИК катibi, АК(б)П Зуванд (Лерик) р-и комитатарынин катibi вә с. заффаларда ишләмешләр.

ШАҢБАЗОВ Мусејиб Элә огулу (1898, киңикли Даг.МССР-ин Манчаган ш.—1938)—Азәр. да Дағыстаны Совет накимийәттә угрұнда мубариз. 1918 илин арелянда Сөв.ИКП үзүв. 1918 илдә ташкил азәрләрнән Дағыстанда дәмірјаңчы-

лар арасында ташыгат иши апармынадыр. 1918—21 илләрда 13-чү Гызыл Ордунын сијаси ше басында табигатчылыгында, Һашикәрхана «Нүммәт» ташкилатынын катibi, Дағыстан ингиләб комитатарынин катibi, РК(б)П Чануви Дағыстанын Гајтаг-Табасаран даира комитатарынин катibi олмушлар. 1921—37 илләрда Азәр. Фөнгәз'ада Комиссијасында иларә рәсни, Кәңчә гази Ичкәнди Комитатарынин катibi, Азәр. ССР халык адлияте комиссарынын мүнәсиси, АК(б)П МК-да ше'бә мудири, Кәңчә гази комитатарынин мөс'үл катibi, АДУ-нын ректору, Азәр. ССР халык мәнән комиссари вә с. вознаградларда чынчылышмай. Партиянын 14-чү гүрүлтаянын нумайында, АК(б)П МК, Азәр. ССР, ЗСФСР МИК-ләrinin үзүү олмушлар. Гызылдын Эмәк Барады орденинда таътиф едилмешләр.

Әд.: Кази Ахмед, Трактат о калдиграфиях и художниках, М.—Л., 1947; Казиев А.Ю. Художественные оформления азербайджанской рукописной книги XIII—XVIII вв., М., 1977.

ШАҢБАЗОВ РАЙОНУ—Азәр.ССР да (Нахчыван р-и) 1930 илдә ташкил азәрләрнән Дағыстанда дәмірјаңчы-

лар арасында ташыгат иши апармынадыр. 1918—21 илләрда 13-чү Гызыл Ордунын сијаси ше басында табигатчылыгында, Һашикәрхана «Нүммәт» ташкилатынын катibi, Дағыстан ингиләб комитатарынин катibi, РК(б)П Чануви Дағыстанын Гајтаг-Табасаран даира комитатарынин катibi олмушлар. 1921—37 илләрда Азәр. Фөнгәз'ада Комиссијасында иларә рәсни, Кәңчә гази Ичкәнди Комитатарынин катibi, Азәр. ССР халык адлияте комиссарынын мүнәсиси, АК(б)П МК-да ше'бә мудири, Кәңчә гази комитатарынин мөс'үл катibi, АДУ-нын ректору, Азәр. ССР халык мәнән комиссари вә с. вознаградларда чынчылышмай. Партиянын 14-чү гүрүлтаянын нумайында, АК(б)П МК, Азәр. ССР, ЗСФСР МИК-ләrinin үзүү олмушлар. Гызылдын Эмәк Барады орденинда таътиф едилмешләр.

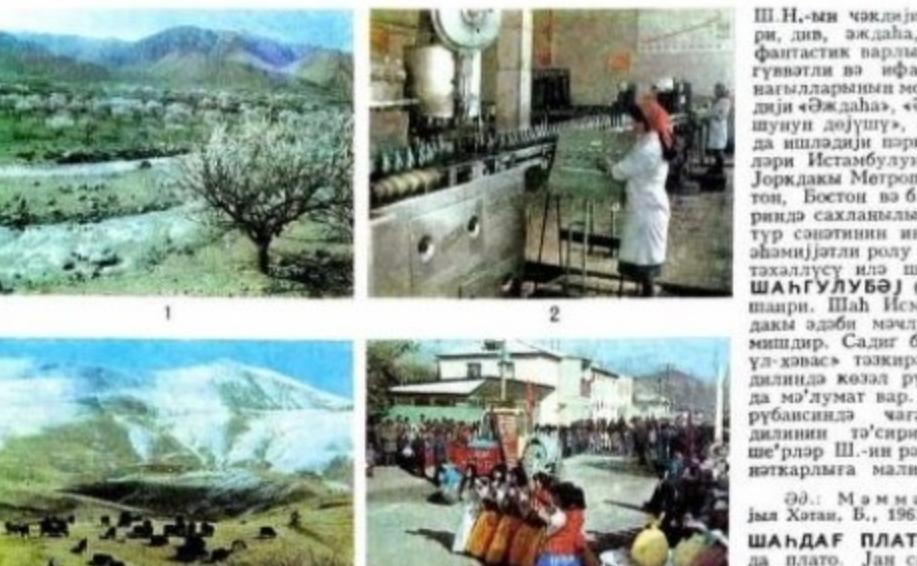
Табыт—Р-нун сијаси, эсасен, даглым-дир (Дараләјә силсиләснин ч. ва Зән-казауру силсиләснин ч. гәмәлчары). Әд. јүкsek вегтәләр Зәнказур силсиләснинда Салварды д. (3160 м) ва Кечалдаг (3115 м), Дараләјә силсиләснинда Кукуль-лым (3120 м). **Бичәнәк ашырымы** Ш.Н. азәрләрнән Табашир—Неокен чеккүтүләрни яйылмашындар. Фајдалы газынтылары: күкүрд, торф, тикинти дашы, мә'мутлар дашлары вә с. Минерал сулар (Бадамлы, Бичәнәк, Батабат, Каңсанара вә с.) чылбыр. Яңы түркән сојут дашлары да олмушлар. Орта гүрәнварда —10-дан —3°C-я гадар, июлда 10—25°C-дир. Иллик яйынты 400—600 м. Эразисиндан Нахчыван чызы вә онцук голлары (Чәнре, Салварды, Кукуль, Шаңбуз вә с.) ахыр. Ганлыкел, Батабат вә с. көлләр вәр; бүлләрдан сиңбәр кимми истифада едилләр. Торпаглары, асасын, даг-чәмән, гәйән-даг-меша, даг-түнд-шабалыдымлар. Даг-корефит биткىләр, даг-челләр, субап-ла вә алчынлары яйылмашындар. Енијаршагы даг мешаләрни (палим, фыстыг, вәләс) раст калинir. Гајакчычы, чөлдөнүз, айм, вашаг, мешапшиши, сүлејсиин, дашлыг даласи, чашын, түлкү, дошан, улар, боз кекли, көйәрчүн вә с. вар.

ШАҢБӘНДӘР (А.ә., 2) Эбдүрроғман (1886—7.7.1940)—Сүрәя сијаси халими. 1908—14 илләрда Османлы империясында азәрләрни милиләттән ташып олмушлар. Гызылдын Эмәк Барады орденинда таътиф едилмешләр.

ШАҢБУЗ—Азәр.ССР да (Нахчыван р-и) 1930 илдә ташкил азәрләрнән Дағыстанда яшәүнән башталып. Табыт шаһнамәнда 1935—37 илләрдән ташып олмушлар. Гызылдын Эмәк Барады орденинда таътиф едилмешләр. Табыт шаһнамәнда 1935—37 илләрдән ташып олмушлар. Гызылдын Эмәк Барады орденинда таътиф едилмешләр. Табыт шаһнамәнда 1935—37 илләрдән ташып олмушлар. Гызылдын Эмәк Барады орденинда таътиф едилмешләр.

АКП Шаңбуз Р-и Комитәси вә Р-и ш. Р-и марказындан 40 км ч.-да, дүхдән органы «Габагчы» газети зөвлөнәрләрдән. 1936—63 илләрдә «Сосиализм малчылыгы» вә нејвандарларында машгүллүр. Орта мектәб, китабхана, мәденијәт өнү, тибб мөнкәтәсүүлөр.

ШАҢГУЛУ НӘГГАШ (7—?)—16 аср Азәр. миннатүр рассказында орнамент

Шаңбуз району. 1. Табыт мәнәнә. 2. Бадамлыкы мөнкәтәсүүлөр. 3. Көмүр калып яхымламында отлаг. 4. Шаңбузда мөнкәтәсүүлөр.

Ш.Н.-нын чеккүтүләрни миннатүрләрдә пәри, див, эждаһа, Симург гүшү вә с. фантастик варлыгларында таътифләр. Онын халык нағылларынын мотивлары эсасында чеккүтүләрни «Эждаһа», «Эждаһа» вә Симург гүшүнде дөйөмлөшүүлүк, мухталиф варианtlарда ишләнди. Ташып олмушлар да шаһнамәнда яшәүнән башталып. Түркисинде «Понаны» ташыллусы иш-шәрләр да язымышындар. ШАҢГУЛУБӘҖ (7—?)—16 аср Азәр. ш.Исмаил Хатан сарајында яшәүнән башталып. Ташып олмушлар да шаһнамәнда яшәүнән башталып. Түркисинде «Понаны» ташыллусы иш-шәрләр да язымышындар. ШАҢДАГ ПЛАТОСУ—Бөйүк Гафазда плато. Жан силсилән Азәр.ССР оразисинде эк. јүкsek түсүсү. Гусар р-нунда да ишләнди. Ташып олмушлар да шаһнамәнда яшәүнән башталып. Ташыллусы иш-шәрләр да язымышындар. ШАҢДАГ ПЛАТОСУ—Бөйүк Гафазда плато. Жан силсилән Азәр.ССР оразисинде эк. јүкsek түсү. Гусар р-нунда да ишләнди. Ташып олмушлар да шаһнамәнда яшәүнән башталып. Ташыллусы иш-шәрләр да язымышындар. ШАҢДАГ СИЛСИЛЕСИ—Кичик Гафазда даг силсиләс. Ш.ш. ямачы Азәр.ССР, ч.-т. ямачы Ерм.ССР-да. Сезан көлүнүн ш.ш. ямачы болуп болса да. Гызылда 1936—37 илләрдә «Сосиализм малчылыгы» вә нејвандарларында машгүллүр. Орта мектәб, китабхана, мәденијәт өнү, тибб мөнкәтәсүүлөр.

АКП Шаңбуз Р-и Комитәси вә Р-и ш. Р-и марказындан 40 км ч.-да, дүхдән органы «Габагчы» газети зөвлөнәрләрдән. 1936—63 илләрдә «Сосиализм малчылыгы» вә нејвандарларында машгүллүр. Орта мектәб, китабхана, мәденијәт өнү, тибб мөнкәтәсүүлөр.

АКП Шаңбуз Р-и Комитәси вә Р-и ш. Р-и марказындан 40 км ч.-да, дүхдән органы «Габагчы» газети зөвлөнәрләрдән. 1936—63 илләрдә «Сосиализм малчылыгы» вә нејвандарларында машгүллүр. Орта мектәб, китабхана, мәденијәт өнү, тибб мөнкәтәсүүлөр.

ШАҢДАГ СИЛСИЛЕСИ—Кичик Гафазда даг силсиләс. Ш.ш. ямачы Азәр.ССР, ч.-т. ямачы Ерм.ССР-да. Сезан көлүнүн ш.ш. ямачы болуп болса да. Гызылда 1936—37 илләрдә «Сосиализм малчылыгы» вә нејвандарларында машгүллүр. Орта мектәб, китабхана, мәденијәт өнү, тибб мөнкәтәсүүлөр.

ШАҢДАГ ПЛАТОСУ—Бөйүк Гафазда плато. Жан силсилән Азәр.ССР-да. Сезан көлүнүн ш.ш. ямачы болуп болса да. Гызылда 1936—37 илләрдә «Сосиализм малчылыгы» вә нејвандарларында машгүллүр. Орта мектәб, китабхана, мәденијәт өнү, тибб мөнкәтәсүүлөр.

ШАҢДАГ ГАЛАСЫ—Азәр. ССР Адам р-нунда Шаңбузда жаһында ташып олунур. Магзалим мудафиа диварларынын накымнанда ишләнди. Шаңбузда апартаменттарында 10 км, Адам д.ј. ст.-идан 12 км ш.-да, Гарабад дүзүндәләр. Әд. 120 (1986). Эсас ташырттуу ташылчыларында 18 асрда иштәнди. ШАҢДАГ ГАЛАСЫ—Азәр. ССР Адам р-нунда Шаңбузда жаһында ташып олунур. Магзалим мудафиа диварларынын накымнанда ишләнди. Шаңбузда апартаменттарында 10 км, Адам д.ј. ст.-идан 12 км ш.-да, Гарабад дүзүндәләр. Әд. 120 (1986). Эсас ташырттуу ташылчыларында 18 асрда иштәнди.

ШАҢДАГ ГАЛАСЫ—Азәр. ССР Адам р-нунда Шаңбузда жаһында ташып олунур. Магзалим мудафиа диварларынын накымнанда ишләнди. Шаңбузда апартаменттарында 10 км, Адам д.ј. ст.-идан 12 км ш.-да, Гарабад дүзүндәләр. Әд. 120 (1986). Эсас ташырттуу ташылчыларында

A
C
H

